

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาระบบวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ส่งผลให้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาอบรมตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไป

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย การกำหนดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดระบบครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 2)

ในการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว รัฐได้จัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษาขึ้นมาเป็นองค์การมหาชนตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีภารกิจดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 6)

1. เสนอการจัดโครงสร้าง องค์กร การแบ่งส่วนงาน ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 5 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. เสนอการจัดระบบครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 7 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

3. เสนอการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 8 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4. เสนอแนะเกี่ยวกับการร่างกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการตาม 1, 2 และ 3 ต่อคณะรัฐมนตรี

5. เสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ และ คำสั่งที่บังคับใช้อยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตาม 1, 2 และ 3 เพื่อให้สอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่อคณะรัฐมนตรี

6. อำนวยการหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2538 โดยกำหนดการปฏิรูปการศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านปฏิรูปสถานศึกษา ด้านปฏิรูปครู, บุคลากรทางการศึกษา ด้านปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านปฏิรูป ระบบบริหาร

การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้สร้างความตื่นตัวให้เกิดขึ้นในหมู่ ผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ให้หันมาให้ความสำคัญกับการศึกษามากยิ่งขึ้น เป็นประวัติการณ์ ต่อมาเป็นช่วงเวลาที่คุณคนเริ่มตระหนักว่าการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงนั้น ไม่ได้เป็นเพียงการทำให้โรงเรียนน่าดู หรือทำให้ครูก้าวหน้าเท่านั้นแต่ต้องเป็นการ เปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัญหาที่ตามมาคือมีน้อยคนที่จะ เข้าใจในเรื่อง นี้ ทำให้ช่วงนี้เป็นช่วงของการแสวงหาแก่น หลักการและแนวทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งการศึกษาเอกสาร ศึกษาประสบการณ์ความสำเร็จของกลุ่มต่าง ๆ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 53)

การปฏิรูปการเรียนรู้โดยยึดหลักเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะในหมวด 4 มีทั้งหมด 8 มาตรา ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูป การเรียนรู้ ได้แก่ หลักการจัดการศึกษา ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพ สาระการเรียนรู้ เน้นความรู้คู่คุณธรรม บูรณาการความรู้ที่หลากหลาย บทบาท ของรัฐในการส่งเสริมการเรียนรู้ มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตร เพื่อความเป็นคนไทย สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรที่หลากหลาย สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะที่พึง - ประสงค์ ประเมินผลการเรียนรู้ บทบาทของรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการเรียนรู้ รวมถึงการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 19)

การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งประการหนึ่งของมนุษยชาติ เป็นการ พัฒนาเยาวชน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต การเรียนรู้แบบอดีตถึงแม้ว่าจะ ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ก็มีปัญหาที่เรื้อรังมาเป็นเวลานาน คือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

เฉพาะในโรงเรียนมากเกินไป จนมีปัญหาการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนและความเป็นจริงในสังคม ก่อให้เกิดวิกฤตและความทุกข์ เกิดความเครียดกับผู้เรียน และอีกประการหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่าการเรียนการสอนจะดำเนินการ ไปแบบเดิมไม่ได้อีกแล้วก็คือ ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีในด้านการสื่อสารและสารสนเทศที่เป็นระบบทางด่วน ข้อมูลสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ทั้งโลก เข้าด้วยกัน และมีราคาถูกลงจนทุกคนสามารถที่จะมีได้ จึงเป็นแรงกดดันที่สำคัญที่ทำให้ รูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิมไม่เหมาะสมกับยุคสมัยต่อไป นั่นคือจะต้องมีการปฏิรูป การเรียนรู้นั่นเอง

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้อง กับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานปฏิรูป การเรียนรู้ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด ขอนแก่น เพื่อเป็นข้อมูลและเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

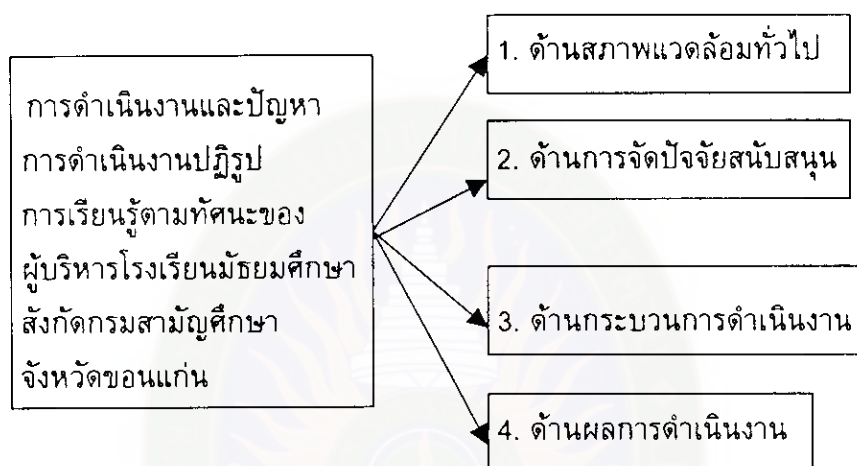
1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ตามทัศนะ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ตามขนาดโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. การดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ที่มีขนาดต่างกันมีความแตกต่างกัน
2. ปัญหาการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ที่มีขนาดต่างกันมีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการวิจัยโดยทำการศึกษการดำเนินงาน 4 ด้าน ดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 104 คน

2. ตัวแปร (Variable)

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่

2.1.1 วุฒิทางการศึกษา

2.1.2 อายุ

2.1.3 ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหาร

2.1.4 ขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด

ขอนแก่น แบ่งออกเป็น

- 1) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
- 2) โรงเรียนขนาดใหญ่
- 3) โรงเรียนขนาดกลาง
- 4) โรงเรียนขนาดเล็ก

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ โดยศึกษา 4 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป

2.2.2 ด้านการจัดปัจจัยสนับสนุน

2.2.3 ด้านกระบวนการดำเนินงาน

2.2.4 ด้านผลการดำเนินงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปฏิรูปการเรียนรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการในการจัดกระบวนการเรียนรู้จากการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางไปสู่การยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป ด้านการจัดปัจจัยสนับสนุน ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลการดำเนินงาน

2. ทักษะ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ต่อการปฏิรูปการเรียนรู้

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

4. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดทำการสอนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น แบ่งเป็น 4 ขนาด ดังนี้ (สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น. 2544 : 6)

4.1 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป

4.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 – 2,499 คน

4.3 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน

4.4 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 499 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อใช้เป็นข้อเสนอเทศต่อผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY